
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אדריכלות ואמנות יהודית בימי בית שני, המשנה והתלמוד - 43523

תאריך עדכון אחרון 13-08-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): עוזי ליבנר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: uzi.leibner@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: רביעי 13:00-14:00 בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

במהלך הקורס נכיר את הממצאים העיקריים מתחומי האדריכלות והאמנות היהודית מתקופת הבית השני ועד שלהי התקופה הביזנטית. נבחן את תרומתם של ממצאים אלו להבנת עולמם הרוחני והתרבותי של בני התקופה ונעמוד על גישות שונות במחקר ביחס להערכה ופרשנות הן של ממצאים נקודתיים והן של הממצא בכללותו על הבנת התקופה.

מטרות הקורס:

במהלך הקורס נכיר את הממצאים העיקריים מתחומי האדריכלות והאמנות היהודית מתקופת הבית השני ועד שלהי התקופה הביזנטית. נבחן את תרומתם של ממצאים אלו להבנת עולמם הרוחני והתרבותי של בני התקופה ונעמוד על גישות שונות במחקר ביחס להערכה ופרשנות הן של ממצאים נקודתיים והן של הממצא בכללותו על הבנת התקופה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים להגדיר את התמורות שחלו באמנות ובאדריכלות היהודית למן ימי הבית השני ועד שלהי התקופה הביזנטית ולהסביר כיצד תמורות היסטוריות ודתיות השפיעו על האדריכלות והאמנות ומשתקפות בממצא. הסטודנטים יוכלו לזהות ממצאים ואתרים מרכזיים ויכלו להגדיר את הגישות הפרשניות המרכזיות של המחקר המודרני לממצאים שונים

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. א. מה היא אמנות יהודית?
- ב. מבוא: ימי הבית השני
2. א. מוטיבים אמנותיים בימי הבית השני
- ב. קברים וקבורה
3. מקדש הורדוס
4. מקוואות בימי הבית השני ובתקופת המשנה והתלמוד
5. בתי הכנסת בימי בית שני
6. בתי כנסת בתקופת הרומית
7. בתי הכנסת הגליליים
8. בתי הכנסת של התק' הביזנטית
9. אמנות הדמות
10. קברים וקבורה בתק' הרומית המאוחרת והביזנטית
11. סמלים ומשמעותם

12. איקונוגרפיה ופרשנות
13. אמנות ויחסי יהודים-נוצרים
14. אמנות יהודית בתפוצות

חומר חובה לקריאה:

- R. Hachlili, *Ancient Jewish Art and Archaeology in the Land of Israel*, Leiden 1988, pp. 65-78
ל"י רחמני, 'גלוסקמאות וליקוט עצמות בשלהי תקופת בית שני', קדמוניות, יא/44 (תשל"ט), עמ' 102 - 112.
י"ל לוי, 'בית המקדש בירושלים: תיאורי יוסף בן-מתתיהו ומקורות אחרים', קתדרה, 77 (תשנ"ו), עמ' 3 - 16.
ר' רייך, 'משנה, שקלים פ"ח מ"ב והממצא הארכיאולוגי', בתוך: פרקים בתולדות ירושלים בימי בית שני - ספר זיכרון לא' שליט, א' אופנהיימר ואחרים (עורכים), ירושלים תשמ"א עמ' 225 - 256.
י"ל לוי, 'בית הכנסת בתקופת בית שני - אופיו והתפתחותו', בתוך: אופנהיימר, א. ואחרים (עורכים), בתי כנסת עתיקים - קובץ מחקרים, ירושלים תשמ"ח, עמ' 11 - 29.
צפרי, י. ארץ ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, כרך ב', עמ' 165 - 189, 285-299.
מגנס, ג'. 'מתי נבנו בתי הכנסת הגליליים?' קתדרה 101 (תשס"ב), עמ' 39 - 70.
פרסטר, ג. 'האמנם מהפיכה בתיארוך בתי הכנסת בגליל?' בתוך: י"ל לוי (עורך) רצף ותמורה, ירושלים תשס"ד, עמ' 526 - 529.
ליבנר, ע. 'ח'רבת חמאם: כפר ובית כנסת מן התקופה הרומית בגליל', קדמוניות 139 (תש"ע), עמ' 30-40.
א"א אורבך, 'הלכות עבודה זרה והמציאות הארכיאולוגית וההיסטורית במאה השנייה ובמאה השלישית', ארץ ישראל ה (תשי"ט), עמ' 189 - 205
שטרן, י. 'אמנות הדמות בהלכה בתקופת התלמוד', ציון סא (תשנ"ו) עמ' 397 - 419.
י"ל לוי, 'תולדות המנורה ומשמעותה בעת העתיקה', קתדרה, 98 (תשס"א), עמ' 7 - 32.
א' סוקניק, בית הכנסת של דורא אירופוס וצוריו, עמ' לה-נז, קטז-קלו.
וייס, ז' ונצר א. הבטחה וגאולה - פסיפס בית הכנסת מציפורי, ירושלים 1996, עמ' 36 - 40.
רינה טלגם, 'הערות על השיח היהודי-נוצרי בפסיפס בית הכנסת בציפורי', ועשו לי מקדש, י' אשל, א' נצר, ד' עמית וד' קאסוטו (עורכים), אריאל תשס"ד, עמ' 77-85.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

- מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
שני ימי סיור בגליל חובה